

KLIMAKTÉRIUM A HORMONÁLNA LIEČBA

Čo je klimaktérium?

Klimaktérium (prechod) je normálne obdobie v živote ženy, kedy sa končí jej plodnosť. Počas klimaktéria organizmus ženy pomaly znižuje tvorbu hormónov estrogénu a progesterónu. Začína najčastejšie medzi 45. - 55. rokom veku života. Žena dosiahne menopauzu (posledné menštruačné krvácanie), keď počas 12 po sebe idúcich mesiacoch nemá menštruáciu.

Aké môžu byť ťažkosti v klimaktériu?

Pravidelné menštruačné krvácanie každej ženy sa po menopauze skončí. Niektoré ženy nemajú žiadne ďalšie príznaky. U iných môžu sa vyskytnúť rôzne ťažkosti, tvoriace tzv. klimakterický syndróm, ako :

- zmeny v cykle medzi jednotlivými menštruačnými krvácami, môže sa zmeniť dĺžka a intenzita menštruácie,
- náhle pocity tepla v tvári, na krku a hrudi, "návaly",
- nočné potenie a poruchy spánku, vedúce k pocitu únavy, stresu a napätia,
- vaginálne zmeny - pošva sa stáva suchšou, tenšou a pohlavný styk môže byť bolestivý,
- zvýšené odbúravanie kostí, vedúce k zníženiu pôvodnej výšky ženy a prípadne až k zlomeninám (osteoporóza).

Čo je hormonálna terapia v klimaktériu?

Hormonálna liečba v klimaktériu sa nazýva hormonálna substitučná (podporná) terapia (skratka je HRT alebo HST). Znižujúce sa koncentrácie hormónov v priebehu klimaktéria môžu spôsobiť vyššie spomínané ťažkosti. Na ich zmiernenie sa zvyknú podávať hormóny estrogény alebo estrogény spolu s progestínmi u žien, ktorým nebola vyoperovaná maternica. Ako všetky lieky, tak aj hormonálna terapia má okrem prospešnosti aj svoje riziká. **Ak sa rozhodnete užívať hormóny, užívajte ich v najmenšej dávke, ktorá Vám pomáha a čo možno najkratší čas.**

Kto potrebuje liečbu klimakterického syndrómu?

- U mnohých žien sa spomínané ťažkosti postupne upravujú spontánne.
- Niektorým ženám lekár navrhne na tieto ťažkosti liečbu hormonálnymi prípravkami. Ak sa rozhodnete pre túto liečbu, môžete užívať estrogény samotné alebo estrogény spolu s progestínmi (pre ženy, ktorým nebola vyoperovaná maternica).

Aký prínos pre zdravotný stav má hormonálna liečba v klimaktériu?

Hormonálna liečba je najúčinnnejšia v odstraňovaní návalov tepla, nočného potenia alebo suchosti pošvy, čím sa zlepšuje kvalita života.

Počas doby užívania hormónov sa spomaľuje rednutie kostí - čím sa znižuje možnosť ich zlomenia. Popísané je aj zníženie možnosti vzniku rakoviny hrubého čreva.

Aké sú riziká užívania hormonálnej liečby?

U niektorých žien hormonálna liečba môže zvýšiť riziko vzniku krvných zrazenín v žilách, infarktu myokardu, mozgovej porážky, rakoviny prsníka alebo ochorenia žľaz.

U žien s maternicou estrogény zvyšujú možnosť výskytu rakoviny maternice. Pridaním progestínov v kombinovaných prípravkoch toto riziko znižuje.

Môže sa hormonálna liečba používať na liečbu osteoporózy?

Áno, ale len keď je prítomný klimakterický syndróm alebo ostatné lieky neúčinkujú.

Môže sa hormonálna liečba používať na prevenciu srdcových ochorení alebo mozgovej cievnej príhody?

Nie. Nepoužívajte hormonálnu liečbu na prevenciu srdcového infarktu alebo mozgovej cievnej príhody.

Môže sa hormonálna liečba používať na prevenciu porúch pamäti alebo Alzheimerovej choroby?

Nie. Nepoužívajte hormonálnu liečbu pri zhoršovaní pamäte alebo na prevenciu Alzheimerovej choroby.

Môžu hormóny chrániť pred starnutím a vráskami?

Klinické štúdie nepreukázali účinnosť hormonálnej liečby v prevencii starnutia a vrások

Ako dlho mám užívať hormóny v klimaktériu?

Poradte sa o tom so svojím lekárom. Nezabudnite: hormóny sa majú užívať v najnižšej dávke, ktorá chráni pred ťažkosťami v klimaktériu a čo možno najkratší čas.

Ktoré ženy by nemali užívať hormonálnu terapiu v klimaktériu?

Ženy, ktoré:

- predpokladajú, že sú tehotné,
- majú problémy s vaginálnym krvácaním,
- mali niektorý druh rakoviny,
- mali v predchádzajúcom roku mozgovú porážku alebo infarkt myokardu,
- majú zápal žíl,
- majú choroby pečene.

Je rozdiel v akej liekovej forme sú hormonálne lieky, ktoré užívam?

Prospešnosť hormonálnej liečby ako aj jej riziká sú v podstate rovnaké u tabliet, náplastí, vaginálnych krémov alebo gélov.

Sú rastlinné alebo iné prírodné prípravky účinné v liečbe príznakov klimaktéria?

V súčasnosti nemáme dostatok poznatkov, či rastlinné alebo iné prírodné produkty sú účinné a bezpečné. Uskutočňujú sa štúdie, ktoré majú objasniť prospešnosť, ako aj riziká ich užívania týchto produktov.

Čo môžem urobiť pre zlepšenie svojho zdravia v klimaktériu?

- povedzte lekárovi o svojich zdravotných ťažkostiach a zúčastňujte sa pravidelne preventívnych prehliadok u gynekológa a praktického lekára,
- nefajčite,
- správne sa stravujte a kontrolujte si svoju hmotnosť,
- konzultujte s lekárom užívanie prípravkov s kalcium (vápnik) a vitamínom D; potrebných pre Vaše kosti,
- pravidelne cvičte,
- kontrolujte, a v prípade ich zvýšenia dodržujte liečbu tlaku krvi, hladiny cholesterolu a cukru v krvi,
- pravidelne sa venujte samovyšetreniu prsníkov, choďte na lekárske vyšetrenie prsníkov a mamografiu.

Spracované ŠÚKL 28.11.2003 podľa podkladov FDA (Úrad pre lieky a potraviny v USA - www.fda.gov/womens/menopause) a MHRA (Úrad pre lieky a zdravotnícke pomôcky v Anglicku - www.mhra.gov.uk)